HELYI KIADÁSOK

HELYI (MEGSZÁLLÁSI) KIADÁSOK, MAGÁNPOSTÁK GYŰJTŐINEK
SZAKCSOPORTJA

2014. március 2 (21) szám

Készítette: FILEP LÁSZLÓ

In Memoriam Dr. SZIGETI LAJOS
1944-2012

2012. decemberében súlyos veszteség érte a *Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportját* és valamennyi bélyeggyűjtőt. 68 éves korában elhunyt dr. Szigeti Lajos, a Szakcsoport társelnöke, a MABÉOSZ „VISNYA SÁNDOR" Hagyományos Gyűjtői Szakosztályának vezetőségi tagja.

Gimnazista korában kezdte el a bélyeggyűjtést. A magyar bélyegek helyett a 80-as években a helyi kiadású bélyegek gyűjtésére állt át. A területet gyűjtőkkel jó kapcsolatot épített ki, és azon kevesek közé tartozott, akik nemcsak gyűjtötték ezeket a bélyegeket, hanem elmélyült ismeretekkel is rendelkeztek a területről. A személyes találkozások alkalmával mindig e kiadásokkal kapcsolatos témák kerültek megvitatásra. Elkészítette *Magyarország megszállási bélyegei összefoglaló felsorolás* című bélyegkatalógusát, mely a Szakcsoport egyik összejövetelén bemutatásra, elemzésre került, majd megjelent a *Bélyeg*, majd a **HELYI KIADÁSOK** hasábjain is. Élete utolsó pillanatáig gyűjtötte a helyi kiadásokat.

Emlékét és gyűjtői munkásságát megőrizzük.

Szakcsoport tisztújítás

A MABÉOSZ „VISNYA SÁNDOR” Hagyományos Gyűjtői Szakosztályának részeként, a 2010. január 7-i szakosztályi ülésen újjáalakult a *Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja*, melynek tagjai 2014. március 6-án a Szakosztály beszámoló és tisztújító taggyűlése után, a Magyar Bélyeggyűjtők Háza 101. termében választották meg a Szakcsoport vezetőségét. Az első időpontban a Szakcsoport határozatképtelen volt, mivel a 23 tag 50%-a +1 fő nem volt jelen, a megismételt, a jelenlévők létszámától függetlenül határozatképes szavazáson, melyen az írásbeli szavazatokkal együtt egyhangúlag megválasztásra került a Szakcsoport új vezetősége. Elnök: Barabássy Miklós, titkár: Dr. Bodor Mihály.

Gratulálunk az újraválasztott vezetőségnek és köszönjük eddigi munkájukat! Itt kell megemlékeznünk Dr. Szigeti Lajos társelnökről, akinek 2012. decemberében bekövetkezett elhunyta óta még nem méltattuk tevékenységét – ezt most pótoljuk címlapunkon, Dr. Bodor Mihály emlékező szavaival.

---------- o ----------

Csehszlovák bélyeghasználat 1938-1939-ben Magyarországon

Csehszlovák bélyegek használatára Magyarországon nem csak 1938-1939-ben került sor, már 1919-ben, az ideiglenes csehszlovák katonai megszállás idején is volt erre példa.

Az 1938-as Felvidéki és Kárpátaljai visszatéréskor a ’Rendeletek Tára a Magyar Kir. Posta részére, a M. Kir. Kereskedelem- Közlekedésügyi Miniszter’(akinek felügyelete alá tartozott a M. Kir. Posta) hivatalos közlönyében megjelent a 121.146/4./1938. számú rendelet, mely engedélyezi a csehszlovák bélyegek használatát (1. ábra) – akár a magyar bélyegekkel vegyesen is (2. ábra) – és kivonatosan közli a csehszlovák postai díjszabást. Vegyes bérmentesítés esetén a magyar díjszabást kell alkalmazni, 1 csehszlovák korona (Kčs) = 14 fillér átszámítással. A bérmentetlen vagy hiányos bérmentesítésű küldemények esetében a Posta eltekintett a büntetőportó alkalmazásától, tehát csak a bérmentesítési díjhiányt szedte be, illetve a csehszlovák bélyeges bérmentesítésű küldeményeket semmilyen esetben nem portózta meg. Tehát itt volt lehetőség a „vegyes bérmentesítés” használatára és létezett „türelmi időszak” – bár ez a kifejezés a rendelet szövegében nem szerepel – egészen a csehszlovák bélyegek használhatósági idejében: 1938. október 13. és november 19. között.

A 3. ábrán bemutatott, 1938. november 15.-én Érsekújváron írott csehszlovák díjjegyes levelezőlapot csehszlovák bélyegekkel egészítették ki, összesen 5,20 Kčs értékben, mely a csehszlovák postai díjszabás szerint bőségesen elegendő az ajánlott levelezőlapra. A lapot azonban csak november 21.-én akarták postára adni Rimaszombaton, ám ekkora lejárt a „türelmi időszak”, a csehszlovák bélyegek érvényüket vesztették, ezért a lapot egy magyar 10 filléres bélyeggel bérmentesítették, az ’ajánlott’ jelzés törlése mellett.

1. ábra: Helyi levelezőlap, szabályosan, a csehszlovák postai díjszabásnak megfelelően használt 50 haleř csehszlovák bélyeggel

2. ábra. Levelezőlap magyar-csehszlovák vegyes bérmentesítéssel, Ungvárról, Tersztyánszky Ákosnak, a Magyar Posta vezérigazgatójának címezve Budapestre

3. ábra. Ajánlott díjjegyes levelezőlap csehszlovák bélyeges díjkiegészítéssel, majd a „türelmi időszak” lejárta után magyar bélyeggel postázva

A második alkalommal Kárpátalja (illetve az eredeti rendeleti névhasználat szerint: Ruténföld) esetében a ’Rendeletek Tára a Magyar Kir. Posta részére’ az 1939. március 25-én megjelent 13. számában közölte a Ruténföld postaszolgálatának ellátásával kapcsolatos intézkedések című, 99.827/4./1939 számú rendelet I. rész 1. pont 2. bekezdésében: „Bérmentetlennek kell tekinteni azokat a levélpostai küldeményeket is, amelyeket csehszlovák bélyeggel bérmentesítettek. Ezeket a bélyegeket ugyanis bérmentesítésre felhasználni, vagy valamely fizetési eszközre, illetve magyar bélyegre beváltani nem szabad.”

„*Ezeket a bélyegeket ugyanis bérmentesítésre felhasználni … nem szabad.*” A rendelet egyértelmű: bérmentesítésre, tehát nem azt mondja, hogy nem ragaszthatom fel – de a bérmentesítésbe nem számit bele! Ilyen esetekben mindig hivatkozási alap, hogy ’ha szabálytalan lenne, akkor a Posta megportózta volna!’ Nem, a Magyar Királyi Posta valóban nem portózta meg a lapot (4. ábra). Miért? Mert bérmentesítési szempontból a csehszlovák bélyeg jelenléte közömbös, mivel a lapon lévő 10 filléres Széchenyi bélyeg teljes egészében fedezi a képes levelezőlap díjszabás szerinti díját! A csehszlovák bélyeg 1919-ből való, amikor a Csehszlovák Posta a begyűjtött osztrák és magyar bélyegeket ’Pošta Československá 1919’ felülnyomással forgalomba hozta. Felhasználhatósági idejük 1919. december 12-től 1920. január 31-ig terjedt, vagyis már Csehszlovákiában sem lehetett felhasználni, immáron bő 18 éve!

4. ábra: Magyar -csehszlovák ál-vegyesbérmentesítés 1939-ből

Most vonatkoztassunk el a 4. ábrán bemutatott konkrét esettől; akkor, ha bármilyen küldeményre – mely különben díjszabás szerinti díjnak megfelelően van bérmentesítve – bármilyen más ország bélyegét ragasztom, attól az még nem képezi az érvényes bérmentesítés részét, de ettől a küldeményt nem fogják megportózni – igaz, szabályszerűen az idegen bélyeget nem is bélyegzik le. Esetünkben a lapot kezelő postatiszt hibázott, a csehszlovák bélyeget nem lett volna szabad lebélyegeznie – de így legalább bizonyíthatóan eredetileg, s nem utólag került a lapra a csehszlovák bélyeg.

Filep László

---------- o ----------

Magyar díjjegyes - csehszlovák bélyeg ál-vegyes bérmentesítések

Magyarország 1918-1919-es megszállása során az utódállamok postái felhasználták a zsákmányolt magyar értékcikkeket, esetenként a sajátjaikkal együtt – ezt nevezik vegyes bérmentesítésnek.

Az ilyen vegyes bérmentesítések különleges esete, amikor a bérmentesítés valamelyik eleme már nem forgalomképes, ekkor ál-vegyes bérmentesítésről beszélünk. A következőkben két ilyen, magyar díjjegy és csehszlovák bélyeg ál-vegyes bérmentesítését mutatom be.

Csehszlovákiában az első csehszlovák bélyegek megjelenéséig, 1918. december 18-ig a postaforgalomban az elődállamok, Ausztria Korona-heller és Magyarország Korona-fillér pénznemű – Csehszlovákia Korona-haléř pénznemével azonos értékű – postai értékcikkei voltak használatban. Ezek árusítása a 3426-VI-19 számú rendelet szerint

A Tornalja ~~m. kir.~~ adóhivataltól.

Daňová upomínka.

Adóintés.

T. cz. özv. Kubinyi Géráné

urnak
urnőnek

Tértivevénynyel. Gömörpanyit

ker. utcza házszám

1. ábra: Az Adóintés tőlapja címoldala

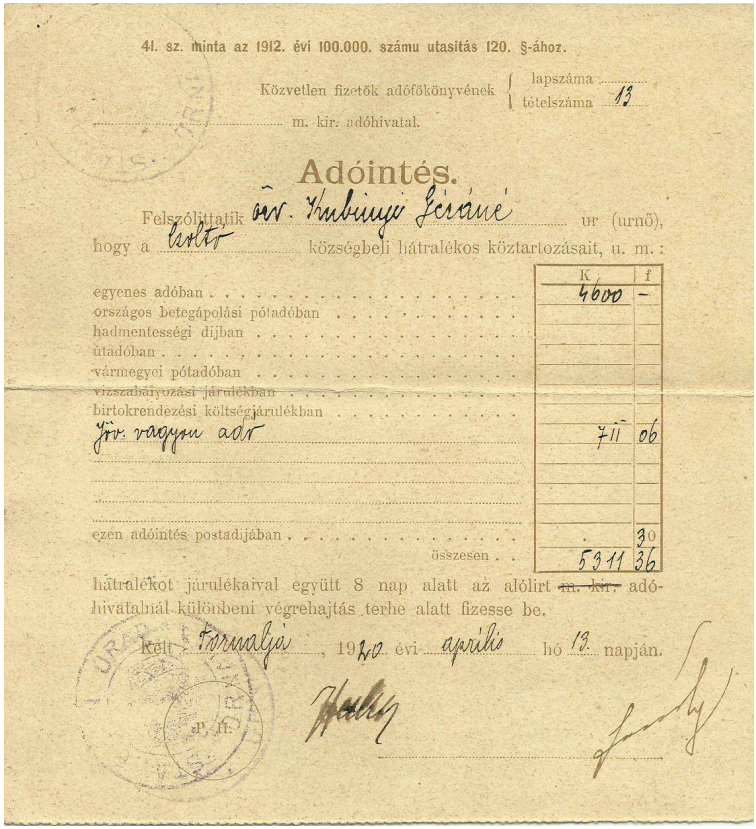

41. sz. minta az 1912. évi 100.000. számu utasitás 120. §-ához.

Közvetlen fizetők adófőkönyvének { lapszáma / tételszáma 13

m. kir. adóhivatal.

Adóintés.

Felszólittatik özv. Kubinyi Géráné ur (urnő), hogy a Csoltó községbeli hátralékos köztartozásait, u. m.:

	K	f
egyenes adóban	4600	–
országos betegápolási pótadóban		
hadmentességi díjban		
útadóban		
vármegyei pótadóban		
vízszabályozási járulékban		
birtokrendezési költségjárulékban		
Jöv. vagyon adó	711	06
ezen adóintés postadijában		30
összesen	5311	36

hátralékot járulékaival együtt 8 nap alatt az alólirt ~~m. kir.~~ adóhivatalnál különbeni végrehajtás terhe alatt fizesse be.

Kélt Tornalja, 1920 évi április hó 13 napján.

P. H.

2. ábra: Az Adóintés, a csehszlovák adóhivatal bélyegzéseivel

1919. január 13-ig, míg érvényességük 1919. február 28-ig tartott, illetve a felhasználatlan példányok becserélhetőek voltak 1919. március 15-ig csehszlovák postai értékcikkekre. Az osztrák és magyar benyomott értékjelzésű (díjjegyes) értékcikkek – a fenti rendelet szerint – 1919. október 14-ig voltak felhasználhatóak, az 1919. május 15-i díjemeléstől kezdődően már csak díjkiegészítéssel.

Adóintés (tértivevényes, háromrészes levelezőlap): 1912-es kiadású magyar 5 fillér + 5 fillér díjjegyes Adóintés tőlapja (Simády 7, 1. ábra). Az 5 fillér díjjegy az 1916. október 1-i díjszabásváltozás miatt került kiegészítésre a Turul 3 filléres bélyeggel, melynek érvényessége már 1917. december 31-én megszűnt – csak a díjjegyesek kiegészítéséhez használták. Az Adóintést (2. ábra) 1920. április 16-án adta fel a csehszlovák adóhivatal Tornaľa-i kirendeltsége a helyi postahivatalban, ahol a még akkor is használt Szentkoronás magyar postabélyegzővel kezelten felvették a Gömörpanyit-i címre. Az Adóintés levelezőlap díja: 20 haleř alapdíj, melyet Hradzsin vágott 20 haleř névértékű bélyeg egyesbérmentesítésével róttak le. A Hradzsin bélyeget részben az érvénytelen magyar 5 filléres díjjegyre ragasztották és a díjjegy kiegészítésére használt Turul bélyeget is – szabálytalanul – lebélyegezték. További érdekesség, hogy a Hradzsin bélyegen lemezhiba látható: a „ČESKO” felírat „K” betűje felső szárán hurok van (III. nyomólemez, 48. ívhely - 3. ábra).

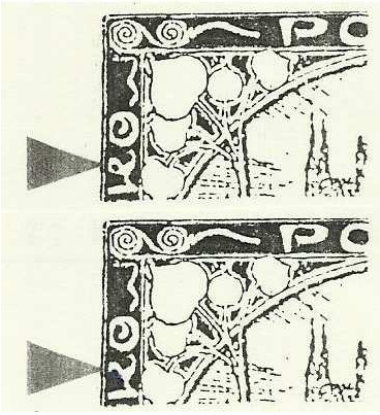

3. ábra: A lemezhiba nagyítva: felül a hibás, alul a hibátlan „K”

Belföldi ajánlott levél: 1918-as kiadású magyar 15 filléres díjjegyes boríték (Simády 41b, 4. ábra), csehszlovák bélyegekkel díjkiegészítve,

4. ábra: A belföldi ajánlott levél

az 1920. július 28-ig Szövetségesközi Bizottság felügyelete alatti csehszlovák-lengyel közös igazgatás alatt lévő Kelet-Sziléziából 1920. július 26-án Slezská Ostravából a cseh országrészbeli Karlsbad (Karlovy Vary)-ba küldve. A levél díja: 30 haleř alapdíj + 50 haleř ajánlási díj = 80 haleř, melyet 1-1 vágott 20 haleř és fogazott 60 haleř névértékű, Kelet-Szilézia részére kiadott „SO 1920” felülnyomatú bélyeggel róttak le. Az összesen 80 haleř értékű bélyeg megfelel a belföldi ajánlott levél díjának, a már érvénytelen magyar 15 fillér díjjegy – szabályszerűen – nincs lebélyegezve.

Filep László

---------- o ----------

Árverési hírek

A Fodor Aukciósház Kft. 31. Filatéliai gyorsárverése anyagában jelentős számú, I-II. Világháború utáni megszállási bélyeg és Visszatérés küldemény volt – aránylag olcsón és elég jó eladási arányokkal. Összesen 120 tétel volt – melyből elkelt 85 tétel!

Arányaiban talán a Nyugat-Magyarország 1290. számú tétel kelt el legjobban, kikiáltási ára 200 Ft, mely II. Halálfejes 10 f (MPIK 12, 7.500) használtan és sarok-hibásan, Bodor garanciabélyegzéssel 2.600 Ft-ért talált vevőre.

Sok bélyeg csak 1-1 ajánlattal, kikiáltási áron került új tulajdonoshoz – de a mai, pangó piacon már ez is eredmény.

A megszállási bélyegek között küldemények nem voltak, de a Visszatéréseknél volt néhány szép levél. A legszebb minden bizonnyal a 1327. számú tétel volt, 1 000 Ft kikiáltási árral: 1940.09.30. Magyar-román ál-vegyes bérmentesítésű levél „KOLOZSVÁR VISSZATÉRT” - Bern / Svájc 1.900 Ft-os eladási árral.

-efel-

FODOR AUKCIÓSHÁZ
www.fodoraukcio.hu